

פרשת אמור "המועדים"

ויקרא (כג:א-ח)

וידבר ה', אל-משה לאמר. ב דבר אל-בני ישראל, ואמרת אליהם, מועדי ה', אשר-תקראו אותם מקראי קודש - אלה הם, מועדי. ששת ימים, תעשה מלאכה, וביום השביעי שבת שבתון מקרא-קודש, כל-מלאכה לא תעשו: שבת הוא לה', בכל מושבותיכם.

אלה מועדי ה', מקראי קודש, אשר-תקראו אותם, במועדם. ה בחודש הראשון, בארבעה עשר לחודש--בין הערבים: פסח, לה'. ו ובחמשה עשר יום לחודש הזה, חג המצות לה': שבעת ימים, מצות תואכלו. ז ביום, הראשון, מקרא-קודש, יהיה לכם; כל-מלאכת עבודה, לא תעשו. ח והקרבתם אשה לה', שבעת ימים; ביום השביעי מקרא-קודש, כל-מלאכת עבודה לא תעשו.

רש"י

ששת ימים - מה ענין שבת אצל מועדות, ללמדך שכל המחלל את המועדות מעלין עליו כאלו חלל את השבתות. וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבתות

הרב זקס על דברי רש"י

יכול אדם לומר שהוא מכבד את השבת כי ה' נתן אותה, אך למועדים יש בעיניו קדושה פחותה - ראשית מפני שמותרות בהם מלאכות מסוימות האסורות בשבת, כגון בישול וטילטול, ושנית משום שהם תלויים במעשה אנוש, בקביעת לוח השנה. הכללתה של השבת בפרשת המועדות באה לשלול את צורת החשיבה הזו.

דרש משה (הרב משה פיינשטיין)

נראה בביאור דברי רש"י דשבת הוא תכלית האמונה בבריאת העולם, ומטעם זה המחלל שבת ח"ו כאילו כופר במעשה בראשית. המועדות הוא האמונה שהשי"ת מנהיג את העולם כולו בעצמו, ומשדד את הטבע כרצונו להצלת ישראל, שלכן כשהוצרך לגאול אותנו ממצרים עשה לנו ניסים והוציאנו משם, והחזיק אותנו תחת ענני כבוד כשהולכנו במדבר וזן ופרנס אותנו גם במדבר, ונתן לנו תורה ומצוות כדי שנלך בדרך טובים ודרך הישר, ואמרה תורה שהאמונה בחצי דבר אינו כלום. כגון שאם יאמין שהשי"ת ברא את העולם אבל יטעה לומר שהנהגת העולם מסר בידי אחרים אפילו ביד מלאכים ושרי מעלה והטבע הקבוע, הוא כאינו מאמין בהבריאה, שאין שום תועלת באמונה זו, שהרי כיון שלפי טעותו שהנהגת העולם הוא אצל אחרים, הרי אין צורך לשמור תורת השי"ת אלא מה שמבדין כופרים וכוזבים, וכפי שביאר הרמב"ם ריש הלכות ע"ז טעות אנוש והרבה אתו עד שנשכח אמונת השי"ת לגמרי, ולכן כשמחלל את המועדות נחשב כמחלל את השבתות. ואם יאמין שהשי"ת

מנהיג העולם אך שיטעה לומר שלא בראו הוא אלא אחרים, או שנברא כמה זמן קודם הידוע לנו מהתורה ומחז"ל הוא כאינו מאמין גם בהנהגתו, ולכן נאמר שבת אצל מועדות משום שתלויין כל עיקרי האמונה זה בזה, וכמו כן הוא האמונה בנתינת התורה מן השמים.

שפת אמת ויקרא פרשת אמור שנה תרמא

בענין הקדמת השבת למועדים. כמ"ש תחלה למקראי קודש. כי בכח השבת זכו בני"אח"כ להמועדות כי השבת ניתן מקודם לבנ"י והשבת הוא עדות שבנ"י מעידין על הקדוש ברוך הוא. וע"י שקיבלו כראוי ניתן להם המועדות. שהם עדות שהקב"ה מעיד על בני"י. לכן מקנאים האומות לבנ"י מה יפו פעמיך כו'. וכת' ששם עלו שבטים כו' עדות לישראל. וזש"ה יספת לגוי ה' כדאיתא במדרש פנחס עליך להוסיף לנו מועדות כי כפי מה שנתקרבנו בני"י אליו ית' הוסיף להם מועדות. ושבת הוא הקדמת השער לכל אלה המדרגות וכמ"ש במדרש בפ' שור או כשב צדקתך כהררי אל כו' אדם ובהמה דין או"ב שוין ז' ימים תחת אמו שיקבל פני מטרוניתא תחלה בש"ק ע"ש. והענין כנ"ל כמו שהוא בפרט כן בכלל התקרבות בני"י הוצרכו לקבל מקודם השבת ואח"כ קיבלו המועדות שזה נוהג בכל דבר. וז"ש צדקתך כהררי אל שקבלת מלכותו ית' הוא השער והקדמה לכל מקטן ועד גדול. כי הראי' ברגל היא כמו הקרבה שנתקרבנו בני"י אליו ית' מעין העקידה דכ' העלהו לא אמרתי לך שחטתו כו'. וי"ל דכת' שם יראה כו' היום כו' יראה כו'. והוא שזכו על ידה בני"י למצות ראי' דדרשו ג"כ חכמים יראה יראה ע"ש:

רמב"ן

והזכיר השבת במועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קדש, שגם הוא יום מועד נקרא אותו מקרא קדש. ואחר כן הבדיל שאר המועדות ממנו, ואמר אשר תקראו אותם במועדים, כלומר באי זה יום מן השבוע שיגיעו בו, כי השבת קבוע הוא, ביומו יבא לא נצטרך לקרוא אותו במועדו. ועל דעת רבותינו (ת"כ פרשה ט ה), "אשר תקראו אותם במועדים", רמז לעיבורים, שתקראו אתם להם מועדים: והנכון בעיני כי פירוש מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש אלה הם מועדי, על הנזכרים למטה בפרשיות, בחדש הראשון וגו', ולכן חזר שם פעם אחרת אלה מועדי ה', בעבור שהפסיק בענין השבת. והנה אמר מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קדש אלה הם מועדי במלאכת עבודה, אבל השבת תשמרו לעשות אותה שבת שבתון מכל מלאכה שבעולם, כי יזהיר בשבת פעמים רבות. וירמוז עוד בכאן כי גם בבואו באחד מן המועדים לא תדחה לעשות בה אוכל נפש. וכמוהו אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם (שמות לה א ב), על המשכן וכליו אשר יזכיר בפרשה השניה, והפסיק בשבת ששת ימים תעשה מלאכה וגו', וחזר ואמר (שם פסוק ד) זה הדבר אשר צוה ה' קחו מאתכם תרומה, והיא המצוה הראשונה, בעבור שהפסיק בה הוצרך לחזור ולהתחיל בראשונה. וראיה לפירוש הזה, שלא הזכיר בשבת "והקרבתם אשה לה" כאשר יזכיר בכל מועד ומועד, ואמר בסוף הפרשה (פסוקים לו לח) אלה מועדי ה' וגו' מקראי קדש להקריב אשה לה' וגו' מלבד שבתות ה', שאין השבתות בכלל מועדי ה'. וראיה עוד כי לא אמר בפרשה השניה "וידבר ה' אל משה לאמר" כאשר אמר בכל מועד ומועד, כי הדבור הראשון הוא היה מצות המועדים, אלא שהזכיר להם השבת לשלול ממנו דין המועדים לא לבאר מצותיו ותורותיו, ולכן לא אמר בו "והקרבתם אשה לה" כאשר אמר במועדים, והזכירה בסוף עם הנדרים והנדבות

שלא נזכרו כאן, כאשר פירשתי. וזהו מדרש חכמים שאמרו (תו"כ פרשה ט ז), מה ענין שבת אצל המועדות וכו', כי אין השבת בכלל מועדי ה' כלל רק סמכו הכתוב להם

הרב זקס על דברי הרמב"ן

התורה שיבצה את מצוות השבת בראש פרשה נוספת – פרשת המשכן. וכמו ששם נועד הדבר להבהיר לנו שבניית המשכן אינה דוחה שבת, כך גם פתיחת פרשת המועדים במצוות השבת, בפרשתנו, נועדה להבהיר שהגים אינם דוחים שבתות. מכאן נמצאנו למדים כי אף שביו"ט מותר לבשל ולטלטל, אסור לעשות כן אם אותו יו"ט חל בשבת.

אוזניים לתורה

אחרי שגמר את כל ענייני המקדש ומשרתיו והקרבתו, הראויים להקריבם במקדש, קדושת המקום. התחיל מצווה על המועדים – קדושת הזמן.

מצווה על ב' מיני מועדים –

א- מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש – שקדושתם מסורה לישראל –
"אשר תקראו אותם"

ב- "אלה הם מועדי – שאני גזרתי עליהם ואינם צריכים לקידוש בית דין, היינו שבתות השנה, שאינם תלויים בימי החודש.

ואז התחיל לפרש במאי דסליק – דהיינו שבת...

נתיבות שלום

...ויש לבאר על פי מה דאמרו בספרים הקדשים דברי משה מהרה"ק ר' משה מדולינא תלמיד הבעש"ט הקדוש זי"ע, על יסוד דברי האר"י הנזכר, שהשבת נקרא קודש מטעם שקדושתה קביעא וקיימא, והימים טובים נקראים מקרא קודש, ע"ש שקדושתם נמשכת ע"י עבודתם של ישראל, וכתב על זה שמלבד בחינת קודש שיש בשבת, יש בו גם הבחינה הב' של מקרא קודש, שאת ההשגות העליונות ומוחין דגדלות של הש"ק ממשיכים על ידי ההכנה קודם השבת וע"י תפילות השבת. והיינו שיש בשבת קודש ב' בחינות; בחינת קודש דמקדשא וקיימא, ובחינת מקרא קודש, המשכת השגות עליונות ומדרגות גבוהות, שישראל מסוגלין להמשיך בשבת קודש מוחין עילאיים יותר. ועל כן כתוב עניין השבת בפרשת מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש, כיוון שיש בשבת גם החלק של מקרא קודש. וכמרומוז בלשון הפסוק וביום השביעי שבת שבתון מקרא קודש, שבת שבתון הוא בחינת קודש, ומקרא קודש הוא בחינת המועדים. ויש לומר עוד כפל הלשון שבת שבתון לרמז על ב' הבחינות, בחינת שבת, ובחינת שבתון כשאר הימים טובים.

.... שבת קודש היא הראשית והיא היסוד לכל הימים טובים, כיוון שהיא מאירה אמונה ביהודי, ואחר כך יכולים להיות המועדים, כל יום טוב ומדתו הפרטית....

שיטת הגאון מוילנא לפי הבנתו של הרב זקס המילים "ששת ימים תעשה מלאכה, וביום השביעי שבת שבתון", אינן חלות על ימי השבוע, אלא על ימי המועדים של השנה. בפרשתנו נזכרים שבעה ימי מועד: היום הראשון והיום השביעי של פסח, חג השבועות, יום אחד של ראש השנה, יום כיפור, יום טוב ראשון של סוכות, ושמיני עצרת. בשישה מהם מותר לעשות מלאכה מסוימת, כגון בישול וטלטול, אך לא בשביעי, ביום כיפור, שהוא שבת שבתון. התורה נוקטת ביטוי אחד באשר לאיסור המלאכה בחגים בכלל, וביטוי אחר ביחס לאיסור "ביום השביעי", ביום כיפור. בחגים אסורה "מלאכת עבודה" – ואילו ביום הכיפורים אסורה "מלאכה", כלומר כל מלאכה, גם אם אין בה עבודה וטורה. כיחסה של השבת לששת ימי המעשה, כך יחסו של יום כיפור לששת ימי המועדים. קדושת הזמן בתורה בנויה על דפוס החוזר במערכת – בסדרי גודל שונים: מבנה השבוע – שישה ימי מעשה ואחריהם יום שביעי קודש מבנה מועדי השנה – שישה ימי מועדים שקדושתם פחותה, ומועד שביעי, יום כיפור, שקדושתו עילאית. מבנה מעגל רב-שנתית – שש שנים רגילות ואחריהן, שביעית, שנת השמיטה...

חתם סופר

"דבר אל בני ואמרת להם מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש אלה הם מועדי", ר"ל המקדש כל יומו הרי היום ההוא שבת ומועד לה' ואין לו זמן קבוע... וזה שאמר מועדי ה' הם אלו אשר אתם תקראו אותם מקראי קודש יבואו באיזה יום הם הם מועדי אשר הפצתי במ. ולחלף במקרא שלאחריה אמר "אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם במועדם" – דייקא שיש להם זמן שגורם להם והם המועדים האמורים בעניין.